

державного технічного університету. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://eir.pstu.edu/bitstream/handle/123456789/4299/%D1%8>

5. Бабанін О.С. Статистика розвитку ІТ-ринку в США, Україні й світі [Текст] / О.С. Бабанін // Статистика України. – 2013. – № 1. – С. 22–28.

6. Ashish, N. Worldwide Big Data Technology and Services 2014– 2018 Forecast [Electronic resource] / N. Ashish, D. Vesset // Analytical overview. – Sept. 2014. – Available at: <https://www.idc.com/getdoc.jsp?containerId=250458>

7. World's leading information technology research and advisory company [Electronic resource]. – Available at: www.gartner.com

УДК 339.92

Журба І. Є., д.е.н., професор

Хмельницький національний університет

Сучасні тенденції інституційних перетворень та капіталізації сфери міжнародного туризму

У статті розглянуті тенденції сукупних капіталовкладень у туристичну галузь по мегарегіонах. Здійснено аналіз динаміки обсягів в'їзного туризму провідних країн. Визначені країни-лідери за обсягами капіталовкладень у туристичну сферу та по залученню туристичних потоків. Проаналізовано та обґрунтовано макроекономічні показники впливу туризму на розвиток національних економік в умовах глобалізаційних процесів.

Ключові слова: міжнародний туризм, туристичні потоки, мегарегіони, географічна структура, туристична діяльність.

Zhurba I.

Modern tendencies of institutional transformations and capitalizations of sphere of international tourism

In the article the considered tendencies of the combined capital investments are in tourist industry on megaregions. The analysis of dynamics of volumes of inbound tourism of leading countries is carried out. Certain countries-leaders are after the volumes of capital investments in a tourist sphere and the attraction of tourist flows. The macroeconomic indicators of the impact of tourism have been analyzed and substantiated on the development of national economies in the context of globalization processes.

Institutional transformation affects the functioning of the modern market of tourist services, which leads to dynamic development and saturation with new products and tourism, as well as the involvement of new countries that occupy their niche in the world market. In today's world, the international tourism industry is becoming an increasingly attractive investment destination for investment, turning tourism into a key factor in socio-economic progress at the expense of export earnings, job creation and enterprise development, and infrastructure development. Despite the periodic shocks of the world economy, international tourist trips have shown virtually

continuous growth - from 25 million in 1950 to 278 million in 1980, 528 million in 1995 and 1186 million in 2015. In recent years, it is the Asia-Pacific region characterized by an increase in investment and as a consequence of a significant increase in tourist arrivals. It is logical to substantiate the thesis that the level of capitalization of certain countries, industries and enterprises themselves has multicollinear communication (USA, China, France, Turkey, Spain, Saudi Arabia). The main countries that invest heavily in the field of international tourism are the United States (\$ 14.1 billion) and China (\$ 7 billion). The most significant is the increased investment in China, since the past 15 years was characterized by a substantial increase in economic potential and, accordingly, financial capacity for the development of tourism potential. The main countries that rank our indexes are France, the USA, and China. At the same time, we can distinguish the significant differences between these three leaders, in particular, a significant part of China's capital resources comes from infrastructure development and the effective financing of the reformation of domestic tourists' flows, which is confirmed by an increase in capitalization of almost 10 times from 15.8 in 2000 to 160, 8 billion dollars The United States in 2016 and a slight increase in the incoming tourism flow of 45% from 2000 to 2014. As for France, the main purpose of invested capital is to serve the incoming tourist flow: despite a small territory compared with the US and China, for the whole During the analyzed period, this country is the world leader in the incoming tourism flow. These figures indicate the fact of the wide geographical diversification of tourist flows and their revenues. Exploring the indicator of international tourism revenues (in% of the country's exports), we see that practically the same countries have become leaders, in particular, exports from tourism in the Maldives constitute 85.4% of the total state exports, Macau - 80.2%, Dominican Republic - 72.8%, Antigua and Barbuda - 65.8%, Bahamas - 63.5%, Barbados - 60.4%. The analysis of capitalization processes has shown the possibility of more developed countries to increase the tourist potential and attract tourism flow to their tourist resources, this automatically leads to an increase in revenues from international tourism and further capitalization of the industry.

Key words: international tourism, tourist streams, megaregions, regionalpattern, tourist activity.

Журба И.

Современные тенденции институциональных изменений капитализации сферы международного туризма

В статье рассмотрены тенденции совокупных капиталовложений в туристическую отрасль по мегарегионах. Осуществлен анализ динамики объемов въездного туризма ведущих стран. Определены страны-лидеры по объемам капиталовложений в туристическую сферу и по привлечению туристических потоков. Проанализированы и обоснованно макроэкономические показатели влияния туризма на развитие национальных экономик в условиях глобализационных процессов.

Ключевые слова: международный туризм, туристические потоки, мегарегионы, географическая структура, туристическая деятельность.

Постанова проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Інституційні перетворення впливають на функціонування сучасного ринку туристичних послуг, що призводить дієвого динамічного розвитку та насичення новими продуктами та видами туризму, а також залученням все нових країн, що займають свою нішу на світовому ринку. Основою сучасної капіталізації сфери міжнародного туризму стають стратегічні альянси. П. Дікен зазначає, що у зв'язку з розвитком модульних виробничих мереж однією із найбільш значущих подій у світовій економіці останніх років є зростання та поширення транснаціональних стратегічних альянсів між фірмами[4]. Найбільш вражаюче те, що більшість стратегічних альянсів є конкурентами. Іншими словами, вони відображають нову форму ділових відносин, «нового суперництва». В контексті зростання загальної прибутковості міжнародного туризму відбувається нарощення рівня капіталізації туристичної галузі, що формується на основі врахування окремих сторін загального процесу капіталізації та її складових аспектів.

Передумовами капіталізації на основоположних рівнях (підприємство, галузь та країна) виступає нагромадження капіталу, що призводить до розширення виробничих можливостей, вкладання коштів у розвиток певних сфер діяльності та прискорення створення нового капіталу, зростання прибутковості.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Аналізом та тенденції розвитку міжнародного туризму знайшли своє відображення у наукових працях Антонюк К. [1], Бейдик О., Герасимчук З. [3], Дашук Ю. [3], Любіцевої О. [5], Лютак О. [6], Мальської М. [8], Румянцева А. та ін. Проте сучасні особливості інституційних перетворень та капіталізації галузі міжнародного туризму досліджені не в повному обсязі.

Цілі статті. Головними цілями статті є дослідити особливості інституційних трансформацій, а також закономірностей капіталізації у сфері міжнародного туризму.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. В сучасних умовах міжнародна туристична індустрія стає все більш

інвестиційно привабливим напрямом вкладання коштів, перетворивши туризм в якості ключового фактора соціально-економічного прогресу за рахунок доходів від експорту, створення робочих місць і підприємств, а також розвитку інфраструктури. За останні шість десятиліть, туризм продовжив розширення і диверсифікацію, ставши одним з найбільших і найдинамічніше зростаючих секторів економіки в світі. Багато нових країн з туристичним потенціалом з'явилися на додаток до традиційних фаворитів Європи і Північної Америки. Незважаючи на періодичні потрясіння світової економіки, міжнародні туристичні поїздки показали, практично безперервне зростання – з 25 мільйонів в 1950 році до 278 млн. в 1980 році, 528 млн. в 1995 р і 1186 млн. в 2015 році[9-11]. Щодо відносних показників динаміки доходів на міжнародному ринку туристичних послуг лідирує Азіатсько-Тихоокеанський регіон: у 2014 р. тут спостерігався найбільш ріст доходів (+8%), за ним слідує Американський регіон (+6%) і Європа (+4%). До числа перших десяти турцентрів по доходах, де відбувався сильний приріст, входять Таїланд (+23%), Гонконг (Китай) і Макао (Китай) (обидва +18%), Сполучене Королівство (+13%) і США(+11%). Доходи в Іспанії, Франції, Китаї, Італії та Німеччині зросли в діапазоні від 1% до 5%. Дані тенденції відповідають сукупним капіталовкладенням по даних регіонах[11,12] (див. рис. 1).

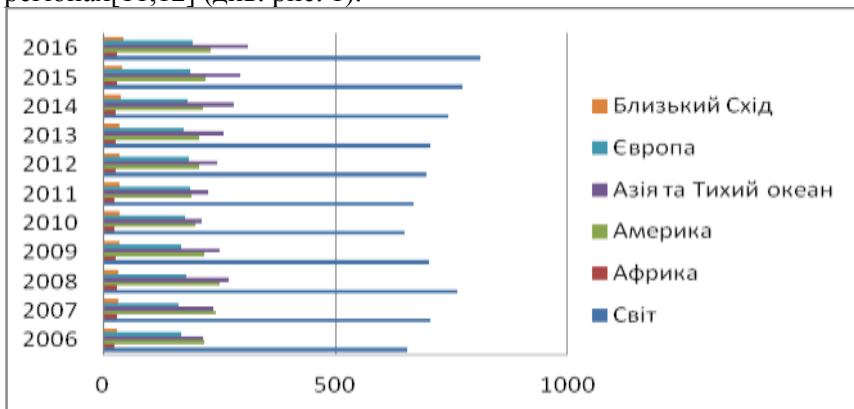

Рис. 1. Сукупні капіталовкладення у туристичну галузь за мегарегіонами, млрд.дол.США, складено автором на основі [10]

В останні роки саме Азійсько-Тихоокеанський регіон характеризується зростанням капіталовкладень і як наслідок суттєвим нарощенням туристичних прибуттів. Цілком логічно обґрунтувати тезу про те, що рівень капіталізації певних країни, галузі і самих підприємств мають мультиколінеарний зв'язок (США, Китай, Франція, Туреччина, Іспанія, Саудівська Аравія). Аналіз динаміки щодо залучення туристичного потоку та відповідно рівня капітальних вкладень у розвиток міжнародного туризму представлений у табл. 1.

Таблиця 1.

Країни-лідери по обсягу капіталовкладень у туристичну сферу у 2014-2016 р.р., млрд. дол. США

Назва країна	2014	2015	2016	2015/2014		2016/2015	
				абс	%	абс	%
США	141,0	155,1	160,8	14,1	10,0	5,7	3,68
Китай	127,1	134,1	137,6	7	5,5	3,5	2,61
Франція	44,8	36,2	37,2	-8,6	-19,2	1	2,76
Японія	34,4	29,9	34,4	-4,5	-13,1	4,5	15,05
Індія	34,2	35,1	34,0	0,9	2,6	-1,1	-3,13
Саудівська Аравія	24,9	26,7	28,6	1,8	7,2	1,9	7,12
Німеччина	27,8	26,6	27,2	-1,2	-4,3	0,6	2,26
Океанія	22,1	19,2	20,2	-2,9	-13,1	1	5,21
Бразилія	25,4	18,6	17,5	-6,8	-26,8	-1,1	-5,91
Туреччина	18,3	17,1	17,5	-1,2	-6,6	0,4	2,34
Іспанія	17,0	16,2	17,2	-0,8	-4,7	1	6,17
Австралія	17,8	15,4	16,1	-2,4	-13,5	0,7	4,55
Сінгапур	14,1	14,3	14,0	0,2	1,4	-0,3	-2,10
Індонезія	13,2	12,7	13,6	-0,5	-3,8	0,9	7,09
Ботсвана	12,6	12,5	12,7	-0,1	-0,8	0,2	1,60
Канада	12,6	12,1	11,9	-0,5	-4,0	-0,2	-1,65

Складено автором на основі [10]

Як видно з таблиці, основними країнами, які інтенсивно інвестують у сферу міжнародного туризму є США (14,1 млрд. дол.) та Китай (7 млрд. дол.). Найбільш суттєвим є приріс капіталовкладень саме Китаю (рис 2), оскільки останні 15 років характеризувались суттєвим нарощенням економічного потенціалу

та відповідно фінансовими можливостями щодо розвитку туристичного потенціалу[9-11].

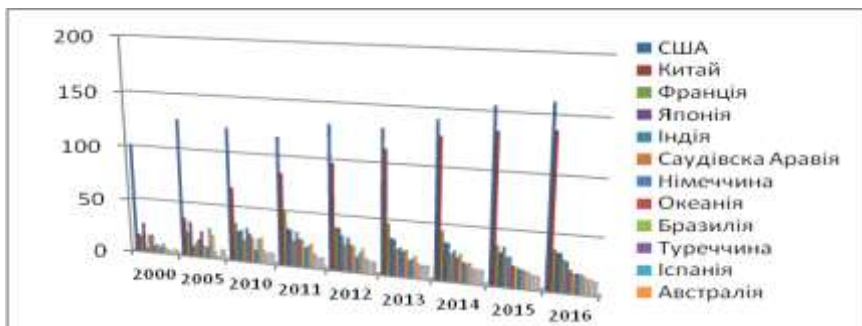

Рис. 2. Країни-лідери по обсягу капіталовкладень у туристичну сферу у 2000-2016 р.р., млрд. дол. США

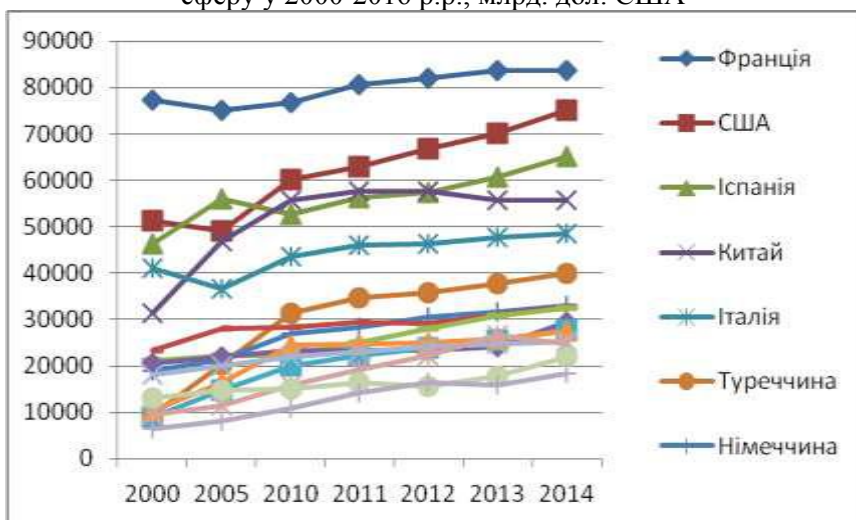

Рис. 3. Країни-лідери по залученому туристичному потоку у 2000-2014 р.р., тис. чол. Складено автором на основі[10]

Аналіз попередніх таблиць підтверджує твердження про взаємозв'язок обсягів капіталовкладень та вхідному туристичному потоку. Основними країнами, що очолюють рейтинги за визначеними нами показниками є Франція, США, Китай. Разом з

тим ми можемо виокремити суттєві відмінності у цих трьох лідерів, зокрема значна частина капітальних ресурсів у Китаї йде на розбудову інфраструктури та ефективне фінансування переформатування внутрішніх потоків туристів, що підтверджується зростанням капіталізації практично у 10 разів з 15,8 у 2000 році до 160,8 млрд. дол.США у 2016 р. та незначним нарощенням вхідного туристичного потоку 45% з 2000 по 2014 рр.. Що стосується Франції, то основне призначення вкладених капітальних засобів спрямоване на обслуговування вхідного туристичного потоку: незважаючи на невелику територію у порівнянні з США та Китаєм, за увесь аналізований період дана країна є лідером у світі по вхідному туристичному потоку. На основі здійсненого аналізу, ми можемо стверджувати, що США пропорційно нарощує обсяги капітальних вкладень відповідно до зростання іноземних туристів до країни.

У продовження дослідження важливим у порівнянні процесів капіталізації є вплив туризму на рівень розвитку економіки приймаючої країни, зокрема варто визначити частку туристичної сфери у структурі ВВП та сумарний грошовий еквівалент отриманий від вхідного туристичного потоку[2, 10, 12]. (див. табл. 2)

Таблиця 2

Макроекономічні показники впливу туризму на розвиток національних економік у 2016 р.

Назва країни	Сумарний грошовий еквівалент отриманий від вхідного туристичного потоку, млрд. дол. США	Назва країни	Прямий внесок туристичної галузі у ВВП країни, %
1. США	504	1. Мальдіви	40,93
2. Китай	275	2. Макао	27,35
3. Німеччина	138	3. Сейшельські острови	22,00
4. Японія	110	4. Багами	19,79
5. Франція	90	5. Вануату	17,22
6. Італія	86	6. КабоВерде	17,18
7. Мексика	77	7. Антигуа і Барбуда	16,13
8. Індія	72	8. Сан Томе і Принсипе	14,77
9. Іспанія	64	9. Фіджі	14,49
10. Бразилія	57	10. Мальта	14,08

Складено автором на основі[11]

Наведені цифри констатують факт про широку географічну диверсифікацію туристських потоків та надходжень від них. Досліджуючи індикатор надходження від міжнародного туризму (у % від експорту країни), бачимо, що лідерами стали практично ті самі країни, зокрема експорт від туризму на Мальдівах становить 85,4 % усього експорту держави, Макау – 80,2 %, Домінікана – 72,8 %, Антигуа і Барбуда – 65,8 %, Багами – 63,5 %, Барбадос – 60,4 %. За сукупними капіталовкладеннями в туристичну галузь у 2014 р. провідні місця займають такі країни, як США – 148 837 млн дол.США, Китай – 132 450 млн дол.США, Індія – 35 283 млн дол.США, Франція – 33 037 млн дол.США, Японія – 32 837 млн дол.США, Німеччина – 27 798 млн дол.США, Саудівська Аравія – 21625 млн дол.США, Великобританія – 21 468 млн дол.США, Бразилія – 18 122 млн дол.США[9-12].

Визначивши лідерів за залученим туристичним потоком та надходженнями від міжнародного туризму, ми можемо говорити про різновекторні тенденції цих показників. Серед країн-лідерів щодо залученого туристського потоку є держави, загальні надходження яких від міжнародного туризму суттєво відстають від лідируючих рейтингів. Зокрема, Франція, яка займає перше місце за вхідним туристичним потоком, є лише шостою за витратами туристами у середині держави, а Російська Федерація, туристичний потік якої відповідає дев'ятому місцю в рейтингу, займає 30 позицію за витратами міжнародних туристів. Зворотна ситуація в Тайланді та Макау, а саме: рейтинг щодо витрат міжнародних туристів у середині країни випереджає показники цих держав у рейтингу вхідного туристичного потоку. На нашу думку, основні причини таких тенденцій – різний рівень доходів, туристів, котрі обирають відпочинок у цих країнах, та внутрішньодержавний рівень цін.

Висновки. Аналіз рівня капіталізації провідних корпорацій вказує на домінуючі позиції США оскільки вісім з 10, тринадцять з 20 і сорок сім із 100 найбільших компаній є американськими. Компанії з країн, що розвиваються (БРІК) за результатами цього аналізу виявилися найбільшими аутсайдерами. Якщо у 2009 році у списку були представлені 17 компаній, то наразі їх лишилося тільки 11. Аналіз процесів капіталізації показав можливості більш

розвинутих країн щодо нарощення туристичного потенціалу і залучення туристичного потоку до своїх туристичних ресурсів, це автоматично призводить до збільшення надходжень від міжнародного туризму та подальшої капіталізації галузі.

1. Антонюк К. Організаційно-економічний механізм підвищення міжнародної конкурентоспроможності туристичного сектору України / К. Антонюк // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2014. – Вип. 1 (10). – С. 149-157.
2. Вільямсон О. Е. Економічні інституції капіталізму: фірми, маркетинг, укладання контрактів / О. Е. Вільямсон. – Київ: АртЕК, 2001. – 472 с.
3. Герасимчук З. В. Розвиток рекреаційного потенціалу регіону: теорія і практика: монографія / З. В. Герасимчук, Ю. Є. Дашук. – Луцьк: Вежа-Друк, 2014. – 260 с.
4. Dicken P. Globalshift: mapping the changing contour of the world economy / by Peter Dicken. – 6th ed. – S. 156 [Electronic resource]. – Mode of access: http://iss.ecnu.edu.cn/_upload/article/files/64/60/d73e7e414d44961b1d581595e55b/80312729-6ba5-44fa-abc4-f20984ae7a5d.pdf
5. Любіцева, О. О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти): навч. посіб. для ВНЗ / О. О. Любіцева. – К.: Альтерпрес, 2006. – 436 с.
6. Лютак О. М. Аналіз та оцінювання інформації про основні туристичні потоки України / О. М. Лютак, Л. В. Михальчук // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 12(128). – С. 217-225.
7. Migu?ens J. I. L. Travel and Tourism: into a Complex Network / J. I. L. Migu?ens, J. F. F. Mendes [Electronic resource]. – Mode of access: <http://arxiv.org/pdf/0805.4490.pdf>
8. Мальська М. П. Міжнародний туризм і сфера послуг: [Підручник]. М. П. Мальська, Н. В. Антонюк, Н. М. Ганич. – К.: Знання, 2008. – 661 с.
9. Топ-100 найбільших компаній світу за ринковою капіталізацією. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [URL: https://www.pwc.com/ua/uk/survey/2014/assets/global-top-100-2014-ukr.pdf](https://www.pwc.com/ua/uk/survey/2014/assets/global-top-100-2014-ukr.pdf)
10. Туризм. Мировой атлас данных. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://knoema.ru/atlas/topics/%D0%A2%D1%83%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%BC>
11. Туризм. Мировой атлас данных [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://knoema.ru/atlas/topics/%D0%A2%D1%83%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%BC/%D0%9F%D1%80%D1%8F%D0%BC%D0%BE%D0%B9-%D0%B2%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4-%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%BC%D0%B0-%D0%B2-%D0%92%D0%92%D0%9F/Travel-and-tourism-direct-contribution-to-GDP-percent-of-GDP>
12. Хамел Г. Конкурируя за будущее. Создание рынков завтрашнего дня / Г. Хамел, К. К. Прахалад [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://bbcont.ru/bussinesbook/prahalad-hemel-konkuriruya-za-budushee-chitat-skachat-knigu.html>